

рации (по дате принятия). – 1992. – 32 KB. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.un.org/russian/documen/declarat/forest.htm>.

2. Синякевич І.М. Концепція сталого розвитку лісового господарства у контексті міжнародної і національної лісової політики / І. Синякевич // Деревообробник. – 2000. – № 13. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.derevo-info.com/news.php?i=75>.

3. Ministerian Conference on the Protection of Forest in Europe: (General declaration of The First Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, Strasbourg/France, December 1990) / The MCPFE process. – Страсбург, 1990. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcpfe.org/www-mcpfe/conferences/helsinki>.

4. Афанасенко К.В. Участь делегації Державного комітету лісового господарства України у 4-й міністерській конференції із захисту лісів в Європі у м. Відень (Австрія)/ К.В. Афанасенко // Причорноморський екологічний бюлетень. – 2004. – № 1(11). – С. 163-166.

5. Попков М.Ю. Международная лесная политика / М.Ю. Попков, Л.В. Полякова, В.Ф. Сторожук // Лісовий і мисливський журнал. – 2002. – № 2. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/80>.

Юречко О.В. Внедрение мероприятий по обеспечению рационального лесопользования на основе международного опыта

Проанализирована деятельность международных государственных организаций в отрасли сохранения лесного биомногообразия, охраны окружающей естественной среды. Отмечены основные направления усовершенствования ведения лесного хозяйства на территории Украины.

Ключевые слова: лесные ресурсы, лесная политика, охрана, окружающая природная среда.

Yurechko O.V. Introduction of actions from maintenance rational forest using on the basis of the international experience

The analysis of activity of the international state organizations in the environment of preservation of wood resources, preservations of the environment is carried out. The basic ways of improvement of a forestry on territory Ukraine are resulted.

Keywords: wood resources, forest policy, preservation, environment.

УДК 330.15:504.06

Ст. викл. О.М. Яворська, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ЗАХИСНИХ ЛІСОСМУГ ЯК СКЛАДОВОЇ МЕХАНІЗМУ ТОРГІВЛІ КВОТАМИ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ

Розглянуто еколого-економічні аспекти створення захисних лісосмуг як складника механізму торгівлі квотами викидів парникових газів. До еколого-економічного інструментарію управління діяльністю підприємств, які забруднюють атмосферне повітря, запропоновано ввести використання лісонасаджень для коригування квотами викидів парникових газів.

Ключові слова: атмосферне повітря, якість, охорона, захисні лісосмуги, механізм, квота.

Основними напрямками вдосконалення економічного механізму забезпечення охорони та якості атмосферного повітря є модернізація існуючих інструментів, здійснювана одночасно з розробленням і впровадженням у практику нових ринкових інструментів. Світовий досвід доводить, що система екологічного менеджменту залежить від ефективності економічного механізму природокористування, який базується на збалансованому поєднанні

інструментів примусово-обмежувального характеру з інструментами стимулювально-компенсаційного характеру, які, своєю чергою, забезпечують сприятливіші умови для збереження природного середовища, а також для забезпечення екологічно чистих технологій і методів господарювання.

Обмеженість інвестиційних ресурсів і нестабільне фінансування капітальних вкладень у покращення навколишнього середовища негативно позначаються на розвитку та стабілізації економіки держави.

Природоохоронну політику країни, а також областей потрібно спрямовувати на застосування ефективних інструментів природокористування і на підвищення дієвості напрацьованих еколого-економічних інструментів, таких як платежі за забруднення, екологічний податок, екологічні фонди, штрафи, створення захисних лісосмуг та ін.

Відповідно до Кіотського протоколу Україні дозволено у період з 2008 по 2012 рр. не знижувати викиди парникових газів [1]. Шляхом використання механізмів цього протоколу дасть змогу нашій державі одержувати певні доходи на рівні підприємства, регіону і держави загалом. Це пояснюється тим, що відповідно до положень Рамкової конвенції ООН про зміну клімату країна може здійснювати зменшення викидів парникових газів не тільки на своїй території, а й у будь-якій іншій країні світу.

Кіотським протоколом передбачено три механізми, які дають змогу країнам забезпечити найефективніше виконання національних зобов'язань: інвестиції з розвинених країн до країн з перехідною економікою та країн, які розвиваються – шляхом міжнародної торгівлі викидами та спільного впровадження, а інвестиції з розвинених країн та країн з перехідною економікою до країн, які розвиваються – шляхом механізму чистого розвитку [2].

Одним із напрямів реалізації цих механізмів є створення захисних лісосмуг. Ліси дуже важливі для боротьби з кліматичними змінами, 20 % парникових газів в атмосфері утворюється саме через вирубування лісів. Оскільки ліси є джерелом скорочення викидів парникових газів, то ці проекти можна розвивати аналогічно до проектів спільного інвестування, коли іноземний інвестор вкладає кошти у впровадження очисних споруд на підприємствах іншої країни. Стосовно України, потрібно зазначити, що вона має значні конкурентні переваги на міжнародному рівні, оскільки вартість скорочення викидів парникових газів в Україні є значно нижчою за аналогічні показники інших країн [3].

Україна може залучати кошти іноземних інвесторів для садіння лісових смуг взамін на одержані квоти, або самостійно садити лісові смуги, а одержані квоти продавати на міжнародному рівні. Оскільки вартість скорочення викидів у цьому випадку є мінімальною, то Україні значно вигідніше скорочувати викиди самостійно, а квоти продавати. Окрім цього іноземні інвестиції доцільніше залучати у проекти спільного інвестування шляхом впровадження очисних споруд на підприємствах. Але у цьому випадку постає проблема фінансування насадження лісових смуг. Результати проведеного в ході дослідження SWOT-аналізу іноземного інвестування у насадження лісових смуг дали змогу визначити переваги і вади використання цього джерела фінансування запропонованого інструменту реалізації механізмів Кіотського

протоколу, а також виявити можливості та загрози для країни в разі його використання.

Так, використання іноземних інвестицій у насадження лісових смуг сприяє процесу розвитку лісового господарства, а також дає змогу уникнути дефіциту деревини на ринку сировини. Водночас, виникають загрози відтоку іноземного капіталу із проектів спільного впровадження на промислових підприємствах, а також посилення конкурентних переваг інших держав на світовому ринку торгівлі квотами на викиди парникового газу.

Іншим джерелом фінансування насадження лісових смуг є кошти національних інвесторів. Насаджування лісосмуг приведе до покращення якості атмосферного повітря в Україні, в Львівській області зокрема, тобто сприятиме зменшенню негативного впливу промислових підприємств на навколишнє середовище.

У питаннях інвестування для вітчизняних підприємств екологічний напрямок не є пріоритетним, оскільки підприємству, окрім досягнення соціального ефекту, потрібно щонайменше відшкодувати витрати, завдані у процесі інвестування, не кажучи про отримання прибутку. Тому для того, щоби фінансування насадження лісових смуг відбувалося за рахунок національного інвестора, потрібні додаткові стимули.

Створення захисних лісосмуг має переваги і вади. До переваг варто віднести: сприяння сталому розвитку як на міжнародному так і на національному рівнях; покращення якості повітряного басейну; створення бази для розвитку рекреаційного потенціалу; створення сировинної бази для розвитку деревообробної промисловості та інших галузей.

До вад належать виникнення додаткових альтернатив використання ділянок для садіння лісових смуг, і, як наслідок, виникнення певних труднощів під час розподілу земельних ділянок між вітчизняними виробниками та працівниками агропромислового комплексу. Окрім цього, іноземне інвестування у садінні захисних лісосмуг має певну цільову спрямованість, а саме: зменшення наслідків викидів парникових газів в атмосферу, тому ліс не можна розглядати лише як сировину для вітчизняної промисловості. Отже, наявне зменшення обсягів вирубаня лісу для потреб деревообробної та целюлозно-паперової промисловості.

Для стимулювання підприємств, які утворюють найбільшу кількість квот на викиди парникових газів, рекомендовано надавати їм у тимчасову оренду території для садіння лісосмуг. Цей процес буде відбуватися під контролем держави через регіональні фонди (консалтингові фірми) з купівлі парникових газів. Тобто такі підприємства отримують від держави території для садіння захисних лісосмуг на певний термін на контрактній основі за умови ведення природоохоронної діяльності. Для підприємств встановлюється фіксований обсяг зниження викидів парникових газів. Якщо підприємство перевищує встановлену норму, то може продавати отримані квоти регіональним фондам за фіксованою ціною. У випадку, якщо підприємство не виконує свою норму з викидів парникових газів, то регіональний фонд вилучає у нього те-

риторію і передає її у користування іншому підприємству, яке здійснює активну діяльність, спрямовану на скорочення викидів парникових газів.

Згідно з запропонованою схемою, території для садіння лісових смуг надаються лише підприємствам, які досягають найбільшого скорочення викидів парникових газів. Утворені квоти можна буде продавати регіональним фондам, а у випадку перевищення встановленої норми з викидів надавати території для садіння захисних лісосмуг.

Отже, основною формою економічної взаємодії держави та лісозаготівель має стати оренда, яка може здійснюватися двома шляхами. Перший – задача в оренду лісопромисловцям власне лісових угідь. Лісопромисловець у такому випадку зобов'язується надати план з управління території, що орендується. Держава, зі свого боку, має встановити граничні норми лісозаготівель на основі економічних та біологічних показників використання лісового фонду, а також регулювати лісозаготівельні роботи, зокрема виходячи із розмірів ділянки суцільного рубання, та щодо організації лісовідновлювальних коридорів. Другий – задача в оренду незаліснених угідь для садіння захисних лісосмуг.

Ще одним джерелом фінансування садіння захисних лісосмуг можуть стати кредити міжнародних організацій. Так, наприклад, Європейський банк реконструкції та розвитку готовий виділяти 2-4,6 млрд дол. на рік країнам з перехідною економікою для реалізації проектів спільного інвестування, серед яких Україна посідає одне із провідних місць [2].

Отже, в еколого-економічній інструментарій управління діяльністю підприємств, які забруднюють атмосферне повітря запропоновано використання лісонасаджень для коригування квотами викидів парникових газів. Особливість розроблених пропозицій полягає в тому, що саме активізація діяльності промислових підприємств у цьому напрямку не тільки забезпечить соціальний ефект – покращання якості атмосферного повітря, а й матиме економічний ефект – дохід від торгівлі квотами викидів парникових газів. При цьому такі галузі промисловості як деревообробна, меблева, целюлозно-паперова не мають змоги торгувати квотами, оскільки не можуть їх створювати на власних підприємствах. Джерелами коштів для садіння захисних лісосмуг з метою створення квоти на викиди парникових газів можуть бути: іноземні інвестиції, кошти національних інвесторів, кредити міжнародних організацій.

Література

1. Грабб М. Киотский протокол. Анализ и интерпретация / М. Грабб, К. Вролик, Д. Брэк. – М. : Изд-во "Наука", 2001. – 303 с.
2. Дюканов В.Г. Механізми Кіотського протоколу: досвід та перспективи для України / В.Г. Дюканов, О.В. Дюканова. – К. : Вид-во "Фенікс", 2006. – 160 с.
3. Максимів Л.І. Економічна оцінка лісових екосистем у регулюванні складу атмосферного повітря / Л.І. Максимів, О.М. Яворська // Наукові праці Лісівничої академії наук України : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка" – 2005. – Вип. 4. – С. 47-52.

Яворская О.М. Эколого-экономические аспекты создания защитных лесополос как составляющей механизма торговли квотами выбросов парниковых газов

Рассмотрены эколого-экономические аспекты создания защитных лесополос как составляющей части механизма торговли квотами выбросов парниковых газов. В

эколого-экономический инструментарий управления деятельностью предприятий, которые загрязняют атмосферный воздух, предложено ввести использование лесонасаждений для коррекции квотами выбросов парниковых газов.

Ключевые слова: атмосферный воздух, качество, охрана, защитные лесополосы, механизм, квота.

Yavorska O.M. Ecological and economic aspects of the forest shelterbelts planting as component of the quotas on emission of greenhouse gases trading

Ecological economic aspects of the forest shelterbelts planting as considered as component of quotas on greenhouse gases. In the ekologo-ekonomichniy tool of management of enterprises which contaminate atmospheric air the use of afforestations is offered for the correction of extrass of hotbed gases quotas activity.

Keywords: atmospheric air, quality, protection, forest shelterbelts, mechanism, quotas.
